

ירידת גשמים ע"י תפלה וכו', ומדוע פעל זה רשב"י ע"י אומר ד"ח מענין יחוד זר"ג כו'.

3

אך הענין הוא, דהנה בהמשך פרשתנו כתיב, והחלהכתי בחורבנסו, ומבואר בט"א רמ"ש והחלהכתי מורה על ב' מיני תפלה, מלמעלה למטה וזמלמלמ"ע. והנה כשב' שהוא למעלה שיש ב' מיני תפלה, ועוד ת"ח הוא בעבודת האדם, וכמארז"ל צדקים דומים לבולאים, ועמך כולם צדקים. ויתורה מזו, דהענינים שלמעלה הם ע"י עבודת האדם, וכחורת הה"מ"ע על מאמר המשנה דע מה למעלה ממך, שהענינים שלמעלה הם ממך, מן האדם למטה. ומכיון שארז"ל במדה שאדם מורד בה מודדן לויז, מובן, שההמשכה והאור מלמעלה הם לפי אופן הכלי שבהעבודה למטה. תי"נו, דאף שההמשכה מלמעלה היא למע' ממדה ג', וגם העבודה מלמטה היא למע' מלמדה ג', מ"מ ההמשכה היא באותו קו של העבודה. וזהו גם מה שבעבודת האדם, שהתפלה לתורה, אדפנן הי"ח הנ"ל, וזהו הפוש בני תפלה לתורה, שהתפלה היא מלמעלה, סולם וכמו שאומרים בהקדמה ללימוד התורה ונתן לנו את תורתו, תורה שלו, תורתו של הקב"ה, וכמ"ש מן השמים השמיך את קולו גו'.

4

וזהו גם מה שממשיך ככתוב ואולך אתכם קנמנימא, וארז"ל בגמ' סנהדרין 257 ר' מאיר אומר מאתרימ אמה שתי קומות של אדם הראשון, ר' יהודה אומר מאה אמה שתי קומות וכתליו שבארמא, אשר בנינו גו' תבנית היכל, ונתבאר במ"א דענין שתי קומות הו"ע ב' מיני תפלה. וגם לדעת ר"י קוממיות פירושו ב' קומות אלא ששניהם נכללים במאה אמה, וזו"ל -

- 15) בחוקותי כו, יב. (16) דרושי ד"ה והחלהכתי, בט"א הנחות הר"פ ע' קנז, סה"מ תקס"ט ע' קלא, אורה"ח ויקרא (כרר ב') ע' תרמ ואילך. וראה ג"כ תו"א וישלח כג, ד. לקו"ת ראה כו, א. אמ"ב שער הק"ש פפ"ד, ספ"ח ואילך. ס' קו"ש ת"ז ע' 200. (17) במד"ב פ"י, ה. ובכ"מ. ישעי' 23. (20) אבות פ"ב מ"א. (21) כושה ח, ב. (22) ויצא כח, יב. (23) ואחנתן ד' לו. (24) בחוקותי כו, יג. קי, א. ב"ב עה, א. (26) תהלים קמד, יב. (27) לקו"ש ת"ז ע' 198 ואילך.

הנחת הת' בלתי מוגה

אם בחוקותי תלכו גו', ואיחא בגמרא (הובא בדרושי רבתינו נשיאינו ע"הפ), אין אם אלא לשון תחנונים, כלומר שהקב"ה מבקש ומחנן ונותן כה אל כאו"א מישראל שיהי' בתוקותי תלכו, שיהיו צמלים בחורה (כראי) בתו"כ, חובה בפירוש (4). ואל מצנתי תשמך וצמית אותם, הו"ע עמלים בחורה על מנת לשמור ולקיים. והנה אורה"ח ממשך ככתוב ונתתי גשמיכם בעתם גו', היינו, שהעמל בחורה מביא את הגשמים וכו' ד"ש לקשר זה עם ענין ל"ג בעומר, ע"פ המבואר בדרושי ל"ג בעומר 5, בביאור סיפור הזוהר, דזימנא חזא הוי צריכא עלמא למטרא, אתו לקמי' דר"ש ר', ייסא ור' חזקי' ושאר חכמי, וע"י שד"ש לוח בפסוק מה טוב ומה נעים כו', שד"ע היחוד דז"ג, ואמר להם דהא זולמא אסתכלנא דיההדר, כולא למשרי אנפין באנפין, ואח"כ אמרו ג"כ ד"ח, ובעסק תורתם שבתו מאז את רשב"י, וע"י כ"ז ירד מטר גו' ונתן ובעסק תורתם שבתו ונתתי מטר ארצכם. וצריך להבין מהו ענין השבתים שבתו החבריא את רשב"י, ולפטר מה שמצינו במ"א ששבתו נשבתו נפלאים, ועד שר' יהודה הוי קארי ל'י שבת', דמכיון שכל ת"ח נקרא שבתו, מובן, דמה שר' יהודה קארי ל'י שבת היינו שהוא בבחי' שבת שבתו, ולגם אמרו מאן פני האדון ה' דא רשב"י, וז"ל, יך להבין הענין בזה. וזגם צריך להבין מהו שאמר רשב"י, תורה ופעל ירידת המטר, והלא על המטר מצינו כמה תפלות ובקשות והיו גודלים, י"ג תענינות (ע"ד י"ג המכילין תנ"ל), ועד שר' מעשה רב בחוני המעגל, ועוד, שפעל

1

- 1) בחוקותי כו, ג. (2) ע"ד ה, א. (3) לקו"ת בחוקותי מה, א. אורה"ח בחוקותי כרר ג' ע' תקנא. (4) ע"הפ. (5) סה"מ תרמ"ד ע' רסו. וראה ג"כ סה"מ אההלך - ליאזנא ע' רי. אורה"ח ויקרא ד"ה דעלמא הוה צריך - ע' רנד. (6) ח"ג נ"ט, ב. (7) שם ט"ב, א. (8) עקב יא, יד. (9) זח"ג קמד, ב. (10) זח"ג כ"ט, א. (וראה בהנסמן בס' שערי זחר למס' שבת קי"ט, א). וראה לקו"ש ח"א ע' 40. (11) ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ סח, ד. ע' ב. ס' הלוקוסים - דא"ח י"צ"ע ערך יוה"כ ע' חס-חסב. (12) זח"ב לח, א. וראה סה"מ תקס"ד ע' קו. אורה"ח ויחי שונט, א. (13) תענית יב, ב. (14) תענית כג, א.

2

דתורה היא בהי' חיי עולם, חיי עולם, א לעבדיקע וועלט, וגם לשון נצחיות, לפי שהתורה ענינה אמשבה מלמעלה. וכמבואר בפירוש הפסוקים ואתה מרום לעולם הוי' שמה שנמשך לעולם (חיי עולם) הוא מבחי' מרום, רוממות עצמותו א"ס דיה' משא"כ התפלה היא בבחי' תפי' שעה, לפי שענינה מלמעלה. וכלפני המשיך רשביי עיי תורה מה שמשיכי' עיי תפלה, כי חיי שעה נכללים בחיי עולם, ובלשון חז"ל נכלל מאתיים מנה. וזהו גם הטעם למה שרשביי וחביריו שתורתם אומנותם איך מפסיקין לתפלה, לפי שבכלל מאתיים מנה.

אמנם ישנה מעלה בתפלה על ענין התורה, ולכן גם רשביי וחביריו לא היו פטורים מן הק"ש והוא לפי שיש מעלה בתפלה על תורה, וק"ש היא בקודם ענין התפלה. והענין הוא, והנה הפסוק הראשון דק"ש הוא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וידוע הפירוש בהי'בא אחד, ובהק"ש הוא אלופו של עולם (א), בז' רקיעים וארץ (ה'), ובד' רוחות העולם (ד'). והיינו לא בהי' יתיד שאין זולתו אלא בהי' אחד, היינו שיש מצאיות של ה' וד' מצאיות של עולם, ועיי שמע ישראל, שמיעה לשון הכנה והתבוננות, וגם לשון אסיפה וקבוצ' (כמו וישמע שאול את העם), משיכי' מבחי' ה' אלקינו ה' שיהי' אלופו של עולם נמשך בז' רקיעים וארץ וכו', ורוחות העולם. וזו מעלה שיש בתפלה על תורה, שנמשך גם בעולם מל' העלם והסתרי, ולכן גם הטעם למה שאמר וילעוה לולב, לפי שעיקר התפלה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים. וזהו לא הפסיק רשביי לעשות סוכה ולעשות לולב, לפי שהיה הכוונה להיות לעשות סוכה ולולב, כי סוכה היא שעושים את סוכתם מענפים.

הספר מפסולת גורן ופסולת יקב, שעושים תפלה מענפים - תחתונים -

- 34) אור"ח ואתחנן ע' עג. ועוד. (35) חהלים צב, ט.
- 36) בייק עד, א. (37) שבת יא, א. (38) סמ"ק הובא בב"י אור"ח סס"א. שו"ע (וזהו ד"ז) שם ס"ו. לקו"ח חזריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב. (39) ראה חו"א וארא נה, ב. סה"מ חקט"ב ע' רמט. אמרי בינה שער הק"ש אות ה ואילך. דרמ"צ קנד, א. לקו"ש חיי"א ע' 11. חיי"ד ע' 23. (40) ראה ש"א כג, ה. (41) לקו"ח שלה לז, ד. דרושים לש"ש סד, ב. ביהא"ז לז' לה"צ ע' ע' שנה (ומצייין למרז"ל). ועוד. (42) פ"א סוף ה"ב.

תנחת ה' בלתי מוגה

והיינו שביהמ"ק השלישי (תניית היכל) יהי' בבחי' קוממיות, ב' קומות, ב' מיני הילול. והנה כתב הרמב"ם בפירוש המשניות²⁸ שהתועלת שיש בסילוף מדות ביהמ"ק השני במס' מדות היא, כי כשיבנה ב"ב יש לשלול ולעשות התבנית ההוא. דמזה מובן, שבנין ביהמ"ק בשלישי קשור להעבודה עמה, דה"ל שון התבנית, שכל תכלית השלמות של ימוהמ"ש כו' תלוי במשעניו וקבוצתו כל זמן משך השלמות. ומזה מובן, דגילוי בחי' קוממיות לע"ל הוא עיי העבודה עמה בב' אופני ההילול, תורה ותפלה. וזהו גם מ"ש זאת התורה אדם, שהתורה נמשלה לאדם וכשם שנאדם יש דם שהוא בבחי' רצוא ושוב, מטי ולא מטי, ע"ז בתורה, היינו בכללות עבודת האדם, יש ב' מיני הילול הנ"ל.

ובזה יוכן ההפך ביי' רשביי, לחונן המעגל, וזונו המעגל פעל ירידת הגשמים ע"י התפלה, ורשביי עיי אמירת ד"ת. דענין התפלה הוא מלמעלה והיינו שהוא קשור עם המטה, בבירא עמיקמאז, ומשם עולה עד שמגיע לשמיים. ולפיכך לא הייתה ירידת הגשמים אצל חוני מיד כראוי, לפי שהעבודה מלמטה היא מן התל אל הכבד. וזהו גם מה שעושים י"ג תעניות על הגשמים, וגם התעניות מן הקל אל הכבד, שילכן ג' הראשונים היו מתענים רק ביימים ולא בלילות ובעשרה תעניות האחרונים היו מתענים גם בלילות. משא"כ רשביי שפעל ירידת הגשמים ע"י התורה שענינה מלמעלה, ולכן ירדו הגשמים מיד כראוי. וכמ"ש אם בחוקותי תלכו ג', דקאי על ליימוד התורה כנ"ל, והנה אז, ונתתי גשמיכם בעתם, שזה כולל את כל הברכות בענינים גשמיים, כמוכן מפירוש הרמב"ן עה"פ.

ולזהו כ"ז בפירוט יותר, יש להקדים החילוק בין תורה לתפלה, די'ש בזה מה שאין בזה. דהנה שבואר במ"א שתורה היא בחי' חיי עולם ותפלה היא בחי' חיי שעה. היינו

- 28) בקדמה. הובא ונתבאר בתויו"ש בפתיחתא למס' מדות.
- 29) רפ"ז. (30) חקת יש, יד. וראה זח"ג כט, ב. ח"ז תכ"א (סג, א). (31) ראה לקו"ח במדבר יג, ב. ועוד. (32) ראה חגיגה ה', ב. (33) שבת י', א (וראה סידור עה, א. אור"ח דרושים לש"ש ע' א' תסז ואילך. ועוד). וראה להלן בדי"ה נשא את ראש קרוב לסיני.

תנחת ה' בלתי מוגה

5

6

רבי, והוא מה שהשפיע תורה לחברייה שלו ועל ידם לכל ישראל, ויש בו גם ע"ד בחי' מלך, מה שהוא מרומם ומנושא לעצמו, וכמו שאמרם על עצמו ראיה, בני עלי' והם מונעים לעצמו, הוא אני הוא, ומה שאמר כמה אופנים במספר הכני עלי', וסיים אס שנים הם אני וכני ואם אתה הוא אני הוא, הכוונה בזה הוא שיש כמה דרגות בכני עלי', והדרגה הכי נעלית היא אס אתה הוא אני הוא, וכדי שינומשך גם מבחי' ג' שבו, זהו ע"י השבתים. וכמו שאר בתו"א בהוספות לפ' ויחי' שהשם ממשך את העצם. דאף שעיקר השם הוא בשביל הזולת, שהרי אף שהשם מחבר את הנשמה והגוף, מ"מ עיקר ידיעת השם היא בשביל הזולת שיקרא אותו בהשם, ומ"מ השם מעורר את עצם הנפש. וכמו שראים דכשהוא מתעלה וקורין אותו בשמו הרץ הוא מתעורר מהתעלותו, גם כשפואה אינה יכולה לעורר, היינו דאף שענין הרפואה הוא למעלה מאכילה, שהרי מרפא אותו ממחלתו, ורפא ירפא⁵⁶, מ"מ ענין השם הוא עזר למעלה יותר, בבחי' רפאני ה' וארפא⁵⁷, המשכה העצומה. וזהו ענין ההכרעה דרש"י, דנוסף לזה שהיה ממוצעי על ידם פנימיות החורה לכל ישראל, מבחי' רב שבש"י, ויש לומר, שזהו ענין מאמר הזה מלך שבו, מפנימיותו. ויש לומר, שזהו ענין מאמר הזה הידוע⁵⁸ דחלה קשרים מאקשרים זב"ז, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"א, וכדלהו סתים וגלגיא. דנוסף להפירוש שמגליא דאורייתא באים לסתים דאורייתא ומסתים דאורייתא לגלגיא דקוב"א ואח"כ לסתים דקוב"א, וכפשוטו סדר לימוד החורה, שלומדים נגלה ואח"כ פנימיות, הנה נוסף לזה הרי ידוע הפירוש שע"י סתים דאורייתא מאקשר הסתים שבש"א עם הסתים שבקוב"א.

והנה הגם שגילוי פנימיות החורה ע"י רש"י הוא בכל השנה מ"מ עיקרו הוא בל"ג בעומר, דאז אמר"ל במד קשירא אקשנא בני' כו' וכמבואר בסידור שעל הל"ג בעומר ובאגה"ק סי' ע"ד וכו' שבנים ההסתלקות נמשכים כל עניניו בגלגלי, ופועל ישועות בקרב הא

- 54) סוכה מה, ב (55) זח"א רנה, א. ז"ח וירא (כו, ג).
- 56) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1235 ואילך. 57) קב, א. וראה ד"ה מ' המיצר חשיט פני"ב-י"ג. 58) משפטים כא, יט. 59) ירמי' יז, יד. 60) זח"ג עג, א. 61) שם רפה, א.

תנתת התי' בלתי מוגה 272

החוננים ועושים מהם דירה לך ית', ונגם (לך) הוא הגובה שבו' המינינים שע"יננו המשכה האחדות בעולם (כמבואר במ"א⁴³). וזהו כל ענין ירידת הנשמה למטה, אני נבראתי לשמש את קונינו⁴⁴, וירירה מזו אני לא נבראתי אלא לשמש את קונינו⁴⁵, כי אתה לאו לאדם שלא נברא וא"כ למה הייתה הירידה אלא לשמש את קונינו, להיות ירידה צורך עלי', עד הירוח (תשוב) אל האלקים אשר נתונה⁴⁶, שע"י נעשה העולם לדיירה לך ית'.

ובזה יובן גם מה שאר"ל שתפלה אבא בנימין הייתה שתרא תפלתו סמוכה למטה, וכמבואר בלקו"ש פ' ברכה⁴⁸, שהוא מחמת מעלת התפלה על החורה. ואין זה שייך רק ליחידי סגולה כאבא בנימין, אלא כמובן מלקו"ש שם שזה שייך לעבודת כאו"א, אלא שאבא בנימין הי' מתפלל ע"ז. וכנפסק בשו"ת⁴⁹ שבכאו"א צ"ל ילכו מחיל אל חילס, בחחלה לביהכ"ס ומבנהכ"ס לביהמ"ד ואח"כ הנהג בהם מנהג דרך ארץ⁵⁰.

והנה ענין ירידת גשמים שפעל רש"י, לא הרי' מצד ענין התפלה מלמעלה"ע, מצד התחנות, אלא שהי' ע"י ענין התורה, שדיבר בענין יחוד זו"ן שלמע' - שרש ענין הגשמים שלמטה, ועל"ז המשיך ירידת גשמים, וכנ"ל שהי' שעה נכללים בחי' עולם, בבחי' יש בכלל מאתיים מנה שע"י המשיך הגשמים למטה.

אמנם ענין השבתים שבחן החכריא לרש"י הוא שהמשיכו מבחי' שלמע' גם מהחורה. ויובן זה בהקדם מה שרש"י יש בו ענינים, בחי' רב ונחי' מלך. וע"ד המבואר בסה"צ להצ"צ מצד מינוי מלך⁵¹, שמשיה יש בו רב בחינות, בחינת רב ונחינת מלך. בחי' רב הוא מה שמשיה ילמד חורה את העם כולו כמו רב לתלמידים, היינו שהוא בע"א העם. ונחי' מלך הוא מה שהוא מרום וגבוה מכל העם, ובפרט מלכא משיחא, ועבדי דוד מלך עלהי⁵². ועד"ז הוא ברש"י, שיש בו בחי' -

- 43) ראה ד"ה בטוכות חשבן בקונטרסים חורף ה' תשל"ח סל"ד.
- 44) קדושיך פב, א. 45) כ"ה בבח"י וטיקן (ירושלים תשל"ד) מס' 111. וכן הונא במלאכת שלמה למשנה קדושיך שם. וראה יל"ש ישעי' רמז רעו. 46) קהלת יב, ז. 47) ברכות ה' ב. 48) צו, ב. 49) לאדה"ז או"ח סי' קנה-קנו. 50) תהלים פד, ח. 51) ברכות לה, ב. 52) קי, ב ואילך. 53) יחזקאל לז, כד.

תנתת התי' בלתי מוגה 272

בס"ד. ש"פ במדבר, מבה"ח סיון ה'תשמ"א.

הנחת ה"ת' בלתי מוגה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו' שאן את ראש כל עדת בני ישראל גו', וצריך להבין, מה הם ב' העניינים דמדבר סיני ובאוהל מועד. גם צריך להבין הסדר בב' עניינים אלו, דבתחלה נאמר במדב"ס ואח"כ אור"מ. והגם שזה ה"ל הסדר בפשט העניינים, דבתחלה באו למדבר סיני ואח"כ בא המצב שה"י אוהל מועד, מ"מ זה גופא דורש בייאור, מה טעם סדר זה. גם צריך להבין מ"ש שאן את ראש גו', דלכאורה ענין המניין יש לו כמה תוארים בלתי"ק, ומדוע נקט כאן בתואר דנשיאת ראש. והנה לפני"ז כתיב באהר לחודש השני בשנה השנייה גו', ופרש"י באהר בניסן הוקם המשכן ובאחר באייר השנייה גו', שמניין בני"י קשור עם המשכן, אוהל מועד ולפי זה מובין, דכ"ש שענין המשכן הוא ענין נצחוי בכא"ו א מישראל כמ"ש² ושכונתי בתוכם, בתוך כא"ו מישראל, ע"ז הוא בענין מנין בני"י המסופר בפרשה זו. כלומר, דנוסף על זה מה שכל התורה היא נצחייה, היינו שהיא הוראה נצחית בכל מקום ובכל זמן, בעבודת האדם ולקונן, הנה נוסף לזה הוראה עיקרית בכל מקום ובכל זמן מענין מנין בני"י שבפ' זו. ובפרט שמנין בני"י שבפ' זו הוא חשוב כ"כ עד שכל החומש נק' על שמו בשם ספר הפקודים⁵. דמכ"ז מובין, שיש הוראה מיוחדת ממנין זה, וגם ממה שקשור עם מדב"ס ואור"מ.

וביאור הענין הוא, דהנה פרשה זו נאמרה לבני"י בהיותם במדבר, בדרך בואתם ממצרים בדרךם אל ארץ טובה ורחבה. והנה כתיב⁶ כימי צאת מארץ מצרים גו', ומבואר במ"א, דמ"ש כימי ל' רבים הוא לפי שכל ימי חיי האדם הם ימי צאת מארץ מצרים. שהרי הונשמה ירדה למשה מאיגרא רמה לכירא עמיקתא, היינו לבתי מיצר וגבול,

והירידה -

- (1) פרשתנו א, א-ב. (2) תרומה כה, ה. (3) ר"ה (שער האהבה פ"ו קרוב לחולתו). של"ה (ש' האותיות אות ל'. מס' תענית רל"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק חו"א - שכה, ב. שכו, ב.). ובכ"מ. (4) תניא רפי"ז. (5) יומא סו, ב. (6) מיכה ז, טו. (7) ראה ר"ה כימי צאת בספ"ה מ"ח ע' 159. לקו"ש ח"ג ע' 976.

ומזה חובן ההוראה מל"ג בעומר, לעסוק בפנימיות התורה וכו', ואת כ"י מי ידמה לו ומי יראה לו לרש"י, הרי ידוע¹ שרשב"י ה"י ניצוץ משה רבינו, וכמו שמבואר² גבי מ"ר שיש ניצוץ שלו בכא"ו מישראל, ע"ז שיה פועל על מעשיו, כמ"ש³, ועתה ישראל מה ה"א שואל מלך גו' וממשיך שם בענין קיום המצוות בפועל, ע"ז הוא ברשב"י שיש ניצוץ שלו בכא"ו מישראל. ולכ"ז אמר רשב"י⁴ יכולני לפסול את העולם כולו מן הדין, לפי שהוא נמצא בכל העולם כולו וגם במקום שצריך לפסול ממדת הדין.

וע"י העבודה הנ"ל, באים לקיום היעוד דאס בתוקותי תלכו גו' ואולך אתכם קוממיותי, בקומה זקופה וביד רמה עוד בזמן הגלות, וכימי⁵ צאת מארץ מצרים אראנו נפלאות בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. (חסד).

* _____

- (62) סידור שם שז, א. לקו"ש ח"ז ע' 337 (ויש"נ).
- (63) תניא רפ"ב¹ (64) עקב י, יב. (65) סוכה מה, ב.
- (66) מיכה ז, טו.

הנחת ה"ת' בלתי מוגה